

КОНСТИТУЦИЯ – ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАР КАФОЛАТИ

Гавҳар Турсунова

Самарқанд давлат тиббиёт университети

Ижтимоий ва гуманитар фанлар кафедраси ўқитувчиси (PhD)

Аннотация:

Халқимиз тарихи, турмуш тарзи ва анъанавий маданиятида маънавий-ахлоқий, илмий, диний ва ҳуқуқий қадриятлар муҳим ўрин тутган. Улуғ аجدодларимизнинг маънавий юксалишга даъват этувчи эзгу амаллари, диний-ахлоқий, ҳуқуқий эътиқоди Конституциямизни маънавий бойитди. Мазкур мақолада Конституция ва унинг мазмун-моҳияти ҳақидаги фикрлар баён этилган.

Калит сўзлар. Конституция, қонун, қонунчилик тизими, давлат, жамият.

Аннотация:

В истории, быте и традиционной культуре нашего народа важное место занимают духовно-нравственные, научные, религиозные и правовые ценности. Добрые дела, религиозно-нравственные и правовые убеждения наших великих предков, способствующие духовному росту, духовно обогатили нашу Конституцию. В данной статье изложены мнения о Конституции и ее сути.

Ключевые слова. Конституция, закон, правовая система, государство, общество.

Abstract:

In the history, lifestyle and traditional culture of our people, spiritual and moral, scientific, religious and legal values have an important place. The good deeds, religious-moral and legal beliefs of our great ancestors, which encourage spiritual growth, enriched our Constitution spiritually. This article describes the opinions about the Constitution and its essence.

Keywords. Constitution, law, legal system, state, society.

Таъкидлаш лозимки, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси халқимиз ҳуқуқий тафаккурининг юксак намунасидир. Конституциямиз мамлакатимизда миллий қонунчилик тизими, давлат органлари, фуқаролик жамияти институтлари шаклланишига хизмат қилиб, ҳеч кимга қарам бўлмасдан, эркин ва фаровон яшашнинг қонуний кафолати бўлиб келмоқда.

Ўтган йиллар давомида мамлакатимиздаги туб ислоҳот ва ўзгаришларнинг барчаси Конституциямиз асосида амалга оширилди. Бу эса унинг ҳақиқатан ҳам

халқимиз манфаатларига, давлатимизнинг стратегик мақсадларига тўла жавоб берадиган, ҳар томонлама пухта ишланган муҳим сиёсий ҳужжат эканидан далолат беради.

Бугун Конституция тўғрисида, унинг маъно-мазмуни ва устувор тамойиллари ҳақида гапирар эканмиз, асосий қонунимизда биринчи навбатда шахс манфаатининг давлат манфаатидан устун этиб белгилангани, инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда манфаатлари энг олий қадрият сифатида муҳрлаб қўйилганини алоҳида таъкидлашимиз лозим.

Жамиятнинг барқарорлиги ва тараққиёти фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга асосланган ҳуқуқий тизим мавжудлигига боғлиқ. Ҳар бир давлатда шундай мукаддас ҳужжат борки, у жамиятдаги тартиб-қоидаларни ўрнатиб, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига ишончли кафолат беради. Бу ҳужжат – Конституция.

Конституция фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, давлатнинг асосий вазифаларини белгилаб берувчи энг юксак ҳужжатдир. У давлат ва жамият ўртасидаги муносабатларни, шунингдек, шахс ва давлатнинг ўзаро мажбуриятларини аниқлайди. Давлатни ривожлантиришда Конституция муҳим ўрин тутаети, чунки у ҳуқуқий барқарорликни таъминлаб, давлат органлари фаолиятини тартибга солади.

Конституция: Фуқаролик жамияти кафолати

Конституция инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишда асосий рол ўйнайди. Унда ҳар бир шахснинг яшаш ҳуқуқи, таълим олиш, меҳнат қилиш, мулкка эга бўлиш каби фундаментал ҳуқуқлар кафолатланган. Бу ҳуқуқлар шахснинг ўз салоҳиятини тўла-тўқис кўрсатишига замин яратаети.

Фуқаролик жамиятининг ривожланиши учун Конституциянинг ҳуқуқий базаси мустаҳкам бўлиши керак. У инсоннинг ўз фикрини эркин билдириш ҳуқуқидан тортиб, сўз эркинлиги, диний эътиқод эркинлиги ва бирлашиш ҳуқуқини ўз ичига олади. Ушбу ҳуқуқлар жамиятда ижтимоий ҳамжиҳатлик ва тинчликни таъминлайди.

Ҳуқуқий давлат асослари

Давлат ҳуқуқий асосда фаолият юритганда, барча фуқаролар қонун олдида тенг бўлиши таъминланади. Конституция ҳар бир шахсни ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, тенг ҳуқуқларга эга эканлигини белгилайди. Ҳуқуқий давлатда адолатли суд тизими ва қонун устуворлиги таъминланган бўлиб, у инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини бузилишдан ҳимоя қилади.

Конституциянинг мамлакатимиз ҳаётидаги роли

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси мустақилликнинг дастлабки кунлариданок миллий қадриятлар ва халқнинг ижтимоий-сиёсий эҳтиёжларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилди. Унинг ҳар бир моддасида инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари ҳамда давлат бошқаруви принциплари ўз аксини топган. Конституциямизда давлат ҳокимияти

тизими, унинг тармоқлари ва фуқароларнинг давлат бошқарувидаги иштироки аниқ кўрсатиб ўтилган.

Юртимизда Конституцияга биноан, давлат органлари фаолияти очиқлик ва шаффофлик тамойилларига асосланади. Бунга мувофиқ, давлат органлари фуқаролар олдида ўз жавобгарлигини ҳис қилиб, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга интилмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, Конституция фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига кафолат берувчи асосий ҳужжат сифатида давлат ва жамиятни бир бутун ҳолда сақлаб турувчи ҳуқуқий устундир. У жамиятда ҳуқуқий онгни ривожлантиришда, ҳар бир фуқаронинг ўзини эркин ва хавфсиз ҳис қилиши учун ишончли замин яратади. Шу боисдан, Конституцияни ҳурмат қилиш ва уни ҳимоя қилиш – ҳар бир фуқаронинг бурчидир. Конституция барча фуқаро ва давлат органлари учун юксак қадрият бўлиб, қонун устуворлигини таъминлаш орқали жамиятда адолат ва тинчликни барқарор сақлашга хизмат қилади.

Адабиётлар

1. Saidov A.X. Yangi O‘zbekiston va barqaror konstitutsiyaviy rivojlanish. Xalq so‘zi gazetasi, 2020 yil 26 noyabr soni.
2. Odilqoriev X.T. Konstitutsiya va saylov qonunchiligi. – T., 2007.
3. Yakubov Sh.U. O‘zbekiston Respublikasining saylov tizimi va milliy saylov qonunchiligi. – T., 2016.
4. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi: funksiyalari, yaratilish tarixi va mohiyati. Adolat ijtimoiy-siyosiy gazetasi.
5. <https://adolat24.uz/>.
6. https://cemc.uz/uz/konstituciya-garantiya-nashi-prav-i-svobod_2537.